

Materiální stránka trestného činu

Právní závěry stran materiální stránky projednávaného činu musí vycházet z jednotlivých kritérií pro stanovení konkrétního stupně nebezpečnosti činu pro společnost. Ani při posuzování materiální stránky trestného činu nemůže být ale opomenut ústavní princip proporcionality – tedy především ta skutečnost, zda v projednávaném případě převažuje zájem společnosti na účinném stíhání takového jednání, zda použité prostředky trestní represe jsou oprávněné vzhledem ke sledovanému cíli.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 8 Tdo 1411/2008, ze dne 19.11.2008)

Nejvyšší soud České republiky projednal v neveřejném zasedání dovolání obviněného Ing. P. K., proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. 6. 2008, sp. zn. 23 To 256/2008, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Okresního soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 7 T 149/2007, a rozhodl tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. 6. 2008, sp. zn. 23 To 256/2008, a rozsudek Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 8. 2. 2008, sp. zn. 7 T 149/2007, zrušují. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují současně také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Okresnímu soudu v Českých Budějovicích přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Obviněný Ing. P. K. podal prostřednictvím obhájce v zákonné lhůtě dovolání proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. 6. 2008, sp. zn. 23 To 256/2008, kterým bylo podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítnuto jeho odvolání proti rozsudku Okresního soudu ve Českých Budějovicích ze dne 8. 2. 2008, sp. zn. 7 T 149/2007. Tímto rozsudkem byl uznán vinným trestným činem zpronevěry podle 248 odst. 1, 2 tr. zák. a odsouzen podle § 248 odst. 2 tr. zák. k trestu odnětí svobody na osm měsíců, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu stanovenou podle § 59 odst. 1 tr. zák. na osmáct měsíců. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněnému uložena povinnost nahradit poškozené společnosti J. T., s. r. o., Č. B., na náhradě škody částku 49.500,- Kč.

Podle skutkových zjištění soudu prvního stupně se obviněný trestného činu zpronevěry dopustil tím, že

1. dne 29. 12. 2005 v Č. B., jako jednatel společnosti J. T., s. r. o., se sídlem Ž., Č. B., a současně jako zaměstnanec této společnosti, v rozporu s povinnostmi vyplývajícími z ustanovení § 135 odst. 2 a § 194 odst. 5 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, v úmyslu se na úkor jiného obohatit, neoprávněně a bez právního důvodu si nechal ve svém výhradně soukromém zájmu a ve svůj prospěch převodem z účtu společnosti uhradit částku ve výši 12.000,- Kč představující část ročního pojistného kapitálového životního pojištění (pojistná smlouva u ING N.N. p., a. s.), čímž společnosti J. T., s. r. o., nyní se sídlem L., Č. B., způsobil škodu ve výši 12.000,- Kč,

2. dne 9. 1. 2006 v Č. B., popř. jinde, jako jednatel společnosti J. T., s. r. o., se sídlem Ž., Č. B., na straně jedné a současně jako zprostředkovatel na straně druhé na základě ústně uzavřené smlouvy o zprostředkování, v rozporu s povinnostmi vyplývajícími z ustanovení § 66 odst. 2, § 135 odst. 2 a § 194 odst. 5 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a v rozporu se

zákazem konkurence, jak vyplývá z ustanovení § 136 odst. 1 písm. a), b) tohoto zákoníku, v úmyslu se na úkor jiného obohatit, si na základě faktury nechal ve svůj prospěch z pokladny společnosti hotově vyplatit částku ve výši 37.500,- Kč jako odměnu za zprostředkování provedení inženýrské činnosti, čímž společnosti J. T., s. r. o., nyní se sídlem L., Č. B., způsobil škodu ve výši nejméně 37.500,- Kč.

Dovolání bylo podáno v rozsahu odpovídajícím výroku o vině i všem na něj navazujícím výrokům. Obviněný v něm odkázal na dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř. a namítl, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku.

Ve shodě s dosavadní obhajobou opakoval, že jednal vždy v zájmu společnosti J. T., s. r. o. Tvrdil, že mu fakticky byla vyplacena odměna za práci, kterou pro společnost skutečně provedl. Byl jednatelem označené společnosti a v této souvislosti plnil veškeré úkoly vyplývající z této funkce. Poukazoval na ustanovení § 66 odst. 2 a § 566 obchodního zákoníku, z nichž dovozoval svůj nárok na odměnu za výkon funkce jednatele, a rozebíral výši takové odměny s ohledem na ustanovení obchodního zákoníku upravující výši odměny mandataře. Zdůrazňoval, že pro společnost J. T., s. r. o., také vykonával práce související s rekonstrukcí teplovodu prováděné společností J. T., s. r. o., na základě smlouvy se společností G.-T., s. r. o., a některé další činnosti. Protože byl zároveň jediným zaměstnancem společnosti a vykonával veškerou činnost a veškeré práce (včetně prací pro společnost G.-T., s. r. o.), které společnost zajišťovala, měl nárok na odměnu. Pokud by zde nebyl jeho nárok na odměnu za provedenou práci (např. pro neexistenci smlouvy, která by takový nárok zakládala), nepochybně by podle něj existoval alespoň jeho nárok vůči společnosti na vydání bezdůvodného obohacení, které na straně společnosti v důsledku jeho činnosti, resp. jím provedené práce, vzniklo. Za nesprávný proto označil závěr soudu prvního stupně, který uzavřel, že obviněnému právo na částku ve výši 37.500,- Kč nepřísluší, neboť tato byla poskytnuta bez právního důvodu. Zdůraznil, že nemůže být protiprávní platba nároku na odměnu za výkon funkce jednatele, na kterou přísluší nárok ze zákona, platba odměny za provedenou práci či vydání bezdůvodného obohacení oprávněnému. V této souvislosti poukázal na ustanovení § 66 odst. 3 obchodního zákoníku, podle kterého pro úhradu zákonných nároků osob, které jsou statutárními orgány společnosti, není třeba souhlas valné hromady či ujednání ve smlouvě o výkonu funkce. Na těchto závěrech podle dovolatele nic nemění ani to, že svůj nárok vůči společnosti (ať už se opíral o kterýkoliv z výše uvedených důvodů) uplatnil formou faktury; zjevně se jednalo o situaci, kdy byl skutečný stav zastírán stavem formálně právním. Připomněl, že v duchu obecných právních zásad ke stavu, který je prezentován navenek a zastírá se jím skutečný stav, nelze přihlížet a posuzuje se stav skutečný. Při správném právním posouzení jeho jednání by soud musel uzavřít, že tím, že provedl z majetku společnosti úhradu částky 37.500,- Kč, provedl plnění nároků, jejichž základ byl nepochybně dán. Skutečností, zda výše plnění, jež uskutečnil, odpovídala výši jeho nároku, se soud nezabýval.

Obviněný rovněž odmítl závěr soudu, že svým jednáním porušil zákaz konkurence uložený mu ustanovením § 136 odst. 1 písm. a), b) obchodního zákoníku, neboť porušení zákazu konkurence není samo o sobě trestněprávně postizitelné a již vůbec ne za situace, kdy společnosti nebyla způsobena žádná škoda. Měl za to, že existencí tohoto zákonného znaku skutkové podstaty trestného činu zpronevěry podle § 248 tr. zák. se soudy nezabývaly. Protože neprovedly žádné šetření směřující ke zjištění, jaká byla výše odměny za výkon funkce jednatele či jaká byla skutečná výše bezdůvodného obohacení na straně společnosti, nelze dospět k závěru, že společnosti způsobil škodu ve výši 37.500,- Kč. Soudy se podle jeho názoru soustředily na otázku, zda formálně porušil ustanovení obchodního zákoníku citovaná v tzv. skutkových větách, a to na úkor toho, aby posuzovaly, zda jeho nárok skutečně existoval, byť z jiného nežli soudy zkoumaného důvodu.

K dílčímu útoku pod bodem 1. obviněný namítl, že vstoupil se společností J. T., s. r. o., do pracovního poměru a existence pracovního poměru mezi společností a osobou, která je statutárním orgánem, je legální právní stav. Z pozice jednatele společnosti byl oprávněn rozhodovat o výplatě příspěvků na životní pojištění a rozhodl-li o výplatě příspěvku sobě jako zaměstnanci společnosti, pak

nelze tuto platbu považovat za neoprávněnou. Příspěvek byl navíc vyplacen společnosti ING Ž. p. N.V. pobočka pro Českou republiku a nikoliv dovolateli. Nesouhlasil s odvolacím soudem, který citoval rozhodnutí publikované pod č. [5/2007](#) Sb. rozh. tr., neboť toto rozhodnutí dopadá na odlišnou situaci. Rozhodnutí řeší otázku platby za havarijní pojištění, nikoliv platbu příspěvku na životní pojištění. Příspěvek na životní pojištění má jinou povahu, poněvadž je platbou, kterou právní předpisy ve prospěch zaměstnanců, na rozdíl od havarijního pojištění, umožňují realizovat.

Obviněný konečně také poznamenal, že i v případě, že by soudy dospěly k závěru, že z formálního hlediska byly naplněny znaky trestného činu zpronevěry podle § 248 tr. zák., měly zkoumat, zda byla naplněna materiální stránka trestného činu ve smyslu § 3 odst. 2, 4 tr. zák. Ne každé jednání porušující ustanovení obchodního zákoníku lze kvalifikovat jako relevantní jednání z hlediska trestního práva. Jednání spočívající v úhradě oprávněné pohledávky ve výši 37.500,- Kč a 12.000,- Kč, k níž by případně došlo i bez splnění zákonných předpokladů § 66 odst. 3 obchodního zákoníku, není natolik společensky nebezpečným, aby mohlo být trestněprávně postižitelným.

Navrhl, aby Nejvyšší soud napadené usnesení odvolacího soudu zrušil a aby Krajskému soudu v Českých Budějovicích přikázal věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření k dovolání obviněného ve vztahu k dílčímu útoku pod bodem 1. výroku o vině uvedl, že obviněný byl podle skutkových zjištění statutárním orgánem společnosti již od 17. 9. 1997, přičemž k uzavření pracovní smlouvy na práci technika došlo až dne 31. 10. 2005. Ze skutkových zjištění při tom nevyplývá, že by se jeho konkrétní činnost ve společnosti před uzavřením pracovní smlouvy nějak lišila od činnosti po jejím uzavření. Z tohoto hlediska lze uzavření pracovní smlouvy hodnotit jako úkon sloužící ve skutečnosti k obcházení ustanovení obchodního zákoníku, poněvadž jakékoli plnění ze strany společnosti ve prospěch obviněného jako jejího jednatele bylo možné pouze na podkladě rozhodnutí valné hromady, když smlouvou o výkonu funkce zřejmě jeho odměna stanovena nebyla (§ 66 odst. 3, též § 125 odst. 1 písm. f) obchodního zákoníku). Obdobně by byl obcházením zákona postup, kdy by obviněný v postavení jednatele společnosti přiznával tzv. benefity sám sobě jako zaměstnanci. Skutečná podstata jednání obviněného byla taková, že jako jednatel společnosti bez jakéhokoli právního důvodu nechal provést z prostředků společnosti platby na svoje kapitálové životní pojištění, tj. pro soukromé účely s činností společnosti nijak nesouvisející. Takovéto jednání formálně vykazovalo znaky trestného činu zpronevěry podle § 248 tr. zák. Stran námitek vůči dílčímu útoku pod bodem 2. připomněl, že existence domnělého nebo i skutečného nároku pachatele na majetkové plnění vůči subjektu, jehož věc si přivlastnil, nevylučuje trestní odpovědnost pachatele za trestný čin zpronevěry podle § 248 tr. zák. Je nepochybné, že jednatelská odměna dovolatele nebyla stanovena způsobem předpokládaným obchodním zákoníkem (smlouvou o výkonu funkce, rozhodnutím valné hromady) a pokud si obviněný svévolně nechal vyplatit částku 37.500,- Kč na podkladě fakturace neprovedené zprostředkovatelské činnosti, naplnil formální znaky trestného činu zpronevěry podle § 248 tr. zák. Popis skutku v tzv. skutkové větě pod bodem 2. výroku o vině není podle státního zástupce příliš výstižný, neboť z hlediska zákonných znaků trestného činu podle § 248 tr. zák. není rozhodující, zda se dovolatel dopustil porušení zákazu konkurence; naopak zde není výslovně konstatováno, že dovolateli odměna za zprostředkování nepřislušela. Obviněný v textu dovolání sám připustil, že fakturace měla „zastřít skutečný stav“, tj. výplatu odměny za výkon funkce jednatele. Skutek vylíčený v tzv. skutkových větách podle jeho názoru vykazuje formální znaky trestného činu zpronevěry spáchaného v kvalifikované skutkové podstatě podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák., přičemž škoda poškozenému vznikla ve výši částek vyplacených obviněnému. Tento úbytek na majetku poškozeného nelze kompenzovat údajnými nároky dovolatele na odměnu za výkon funkce jednatele.

Za částečně důvodné však státní zástupce považoval námitky týkající se materiální stránky trestného činu a dodal, že soudy nevěnovaly dostatečnou pozornost existenci podmínek § 88 odst. 1 tr. zák. pro aplikaci kvalifikované skutkové podstaty. Úvahy obsažené v odůvodnění soudu prvního stupně

nevyklučují, že dovolatel jednáním popsaným v tzv. skutkových větách řešil (samozřejmě neadekvátně) situaci, kdy jako jednatel společnosti J. T., s. r. o., vykonával pro tuto společnost určité práce, resp. činnosti, za které nebyl nijak „oficiálně“ odměňován. Existence domnělých nebo i skutečných nároků dovolatele vůči poškozené společnosti nevyklučuje existenci formálních znaků trestného činu zpronevěry podle § 248 tr. zák.; na druhé straně by podle něj existence takovýchto nároků nebyla bez vlivu na konkrétní stupeň nebezpečnosti činu pro společnost, a to minimálně z toho hlediska, zda jsou dány podmínky § 88 odst. 1 tr. zák. pro aplikaci kvalifikované skutkové podstaty podle § 248 odst. 2 tr. zák.

Navrhl, aby Nejvyšší soud usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. 6. 2008, sp. zn. 23 To 256/2008, zrušil a aby tomuto soudu přikázal věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Nejvyšší soud jako soud dovolací zjistil, že dovolání je podle § 265a tr. ř. přípustné, že je podala včas oprávněná osoba a že splňuje náležitosti obsahu dovolání ve smyslu § 265f odst. 1 tr. ř.

Protože nebylo možné dovolání odmítnout podle § 265i odst. 1 tr. ř., dovolací soud přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející a shledal, že dovolání je důvodné.

Podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř.

Odvolání obviněného bylo zamítnuto poté, co odvolací soud na jeho podkladě meritorně přezkoumal napadený rozsudek soudu prvního stupně. Dovolání je v tomto případě možné podat, jen byl-li v řízení napadenému usnesení předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř. V souladu s touto podmínkou obviněný odkázal na důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

V mezích tohoto dovolacího důvodu lze namítat, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoliv o trestný čin nejde nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Na podkladě tohoto dovolacího důvodu nelze proto přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, ani prověřovat úplnost provedeního dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř., poněvadž tato činnost soudu spočívá v aplikaci ustanovení procesních, nikoliv hmotně právních. Vedle vad, které se týkají právního posouzení skutku, lze vytýkat též „jiné nesprávné hmotně právní posouzení“. Rozumí se jím zhodnocení otázky, která nespočívá přímo v právní kvalifikaci skutku, ale v právním posouzení jiné skutkové okolnosti mající význam z hlediska hmotného práva. Současně platí, že obsah konkrétně uplatněných námitek, o něž se opírá existence určitého dovolacího důvodu, musí věcně odpovídat zákonnému vymezení takového dovolacího důvodu podle § 265b tr. ř., přičemž nestačí jen formální odkaz na příslušné ustanovení obsahující některý z dovolacích důvodů.

Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. byl relevantně uplatněn, poněvadž obviněný zpochybnil správnost právního posouzení skutku jako trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák. jak po stránce formální, tak i po stránce materiální.

Při posuzování otázky, zda skutek je či není trestným činem, je třeba jednak učinit závěr o tom, zda zjištěné skutkové okolnosti naplňují formální znaky trestného činu, a poté se vypořádat s tím, zda skutek vykazuje takový stupeň nebezpečnosti pro společnost, který je materiální podmínkou trestnosti (§ 3 odst. 2, 4 tr. zák.). O trestný čin se jedná, jsou-li v konkrétním případě dány formální i materiální podmínky trestnosti činu.

Trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák. se dopustí kdo si přisvojí cizí věc nebo jinou majetkovou hodnotu, která mu byla svěřena, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli malou. Škodou nikoli malou se podle § 89 odst. 11 tr. zák. rozumí škoda dosahující částky nejméně 25.000,- Kč.

Z tzv. právní věty výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně se podává, že soud považoval za naplněné znaky trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák., které spočívají v tom, že si obviněný přisvojil cizí věc, která mu byla svěřena, a způsobil tak na cizím majetku škodu nikoli malou.

Podstata jednání obviněného spočívala podle zjištění soudů v tom, že:

1. jako jednatel společnosti J. T., s. r. o., se sídlem Ž., Č. B., a současně jako zaměstnanec této společnosti, v rozporu s povinnostmi vyplývajícími z ustanovení § 135 odst. 2 a § 194 odst. 5 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, si neoprávněně a bez právního důvodu nechal ve svém výhradně soukromém zájmu a ve svůj prospěch převodem z účtu společnosti uhradit částku ve výši 12.000,- Kč představující část ročního pojistného kapitálového životního pojištění, čímž společnosti J. T., s. r. o., způsobil škodu ve výši 12.000,- Kč, a dále

2. jako jednatel téže společnosti na straně jedné a současně jako zprostředkovatel na straně druhé na základě ústně uzavřené smlouvy o zprostředkování, v rozporu s povinnostmi vyplývajícími z ustanovení § 66 odst. 2, § 135 odst. 2 a § 194 odst. 5 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a v rozporu se zákazem konkurence, jak vyplývá z ustanovení § 136 odst. 1 písm. a), b) tohoto zákoníku, si na základě faktury nechal ve svůj prospěch z pokladny společnosti hotově vyplatit částku ve výši 37.500,- Kč jako odměnu za zprostředkování provedení inženýrské činnosti, čímž uvedené společnosti způsobil škodu ve výši nejméně 37.500,- Kč.

Nutno předeslat, že výsledky pečlivě provedeného dokazování před soudem prvního stupně bylo zjištěno, že obviněný byl jediným statutárním orgánem společnosti s ručením omezeným J. T. již od 17. 9. 1997. Podle společenské smlouvy této společnosti jsou statutárním orgánem společnosti jednatelé, které jmenuje valná hromada, a ti jednají jménem společnosti (čl. VII. B. 1.). Jednatelé zastupují společnost ve všech věcech samostatně. Podepisování se provádí tak, že k vytištěnému nebo napsanému obchodnímu jménu společnosti připojí alespoň jeden z jednatelů svůj podpis s uvedením jména a funkce (čl. IX). Podle společenské smlouvy do působnosti valné hromady mimo jiné náleží jmenování, odvolání a odměňování jednatelů, prokuristů nebo členů dozorčí rady (čl. VII. A. 2.h). Rozhodnutím valné hromady nebyla odměna jednatele stanovena a nebylo zjištěno, že by se tak stalo smlouvou o výkonu funkce.

Dne 31. 10. 2005 byla mezi jmenovanou společností a Ing. P. K. uzavřena pracovní smlouva, podle níž byl od 1. 10. 2005 obviněný u společnosti zaměstnán jako technik s nástupním tarifem 7.185,- Kč za měsíc.

Pro úplnost je vhodné dodat, že obviněný v téže společnosti vystupoval též jako jeden ze společníků společnosti K. s., s. r. o., vlastníci 100% obchodní podíl společnosti J. T., s. r. o. (druhým společníkem byla Ing. Š. H.).

Podle § 66 odst. 2 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (nadále obchodní zákoník) vztah mezi společností a osobou, která je statutárním orgánem nebo členem statutárního či jiného orgánu společnosti anebo společníkem při zařizování záležitostí společnosti, se řídí přiměřeně ustanoveními o mandátní smlouvě, pokud ze smlouvy o výkonu funkce, byla-li uzavřena, nebo ze zákona nevyplývá jiné určení práv a povinností. Závazek k výkonu funkce je závazkem osobní povahy. Smlouva o výkonu funkce musí mít písemnou formu a musí být schválena valnou hromadou nebo písemně všemi společníky, kteří ručí za závazky společnosti neomezeně.

Podle odst. 3 tohoto ustanovení jakékoliv plnění společnosti ve prospěch osoby, jež je orgánem společnosti nebo jeho členem, na které neplyne právo z právního předpisu nebo z vnitřního předpisu, lze poskytnout pouze se souhlasem valné hromady, nebo je-li přiznáno ve smlouvě o výkonu funkce. Společnost plnění neposkytne, jestliže výkon funkce zřejmě přispěl k nepříznivým hospodářským výsledkům společnosti, anebo při zaviněném porušení právní povinnosti v souvislosti s výkonem funkce.

Z dalších relevantních ustanovení obchodního zákoníku nutno poukázat na ustanovení § 135 odst. 1, podle něhož jednatele jsou povinni zajistit řádné vedení předepsané evidence a účetnictví, vést seznam společníků a informovat společníky o záležitostech společnosti, i § 135 odst. 2, podle něhož ustanovení § 194 odst. 2 první až páté věty, odstavce 4 až 7 a § 196a obchodního zákoníku se použijí obdobně.

V tomto kontextu ustanovení § 194 odst. 5 obchodního zákoníku (jež se použije obdobně) mimo jiné stanoví, že členové představenstva jsou povinni vykonávat svou působnost s péčí řádného hospodáře. Je-li sporné, zda člen představenstva jednal s péčí řádného hospodáře, nese důkazní břemeno o tom, že jednal s péčí řádného hospodáře, tento člen představenstva.

Obviněný však v souladu s pravidly vymezenými zvláště v ustanovení § 135 odst. 1 a 194 odst. 5 obchodního zákoníku nepostupoval a svým povinnostem vykonávat svou činnost jednatele s péčí řádného hospodáře nedostál, neboť z prostředků společnosti J. T., s. r. o., si mimo pravidla o vedení účetnictví z majetku této společnosti odčerpал část prostředků pro své soukromé účely.

Zjevně tak postupoval tenkrát, když si na základě vlastního pokynu nechal uhradit část ročního kapitálového životního pojištění. Soud prvního stupně v odůvodnění rozsudku zevrubně a přesvědčivě rozebral, že obviněný tak učinil, aniž existovala vnitřní směrnice či rozhodnutí valné hromady či společné rozhodnutí společníků uvedené společnosti, a zabýval se i logickou pohnutkou, jež obviněného k činu vedla (strany 9, 13, 14). Nelze přisvědčit argumentaci obviněného, že si příspěvek na životní pojištění nechal vyplatit jako zaměstnanci společnosti (v pracovním poměru byl od 1. 11. 2005) na základě rozhodnutí jednatele, které byl podle svého přesvědčení oprávněn učinit. Nelze než souhlasit s názorem státního zástupce, že v konkrétním případě by bylo obcházením zákona, pokud by si obviněný jako jednatel společnosti přiznával tzv. benefity sám sobě jako zaměstnanci. Podstata jednání obviněného nespočívala v ničem jiném, než že si bez jakéhokoliv právního důvodu nechal provést z prostředků společnosti platbu na své kapitálové životní pojištění, tedy soukromé účely s činností společnosti nijak nesouvisející. Akceptovat nelze ani výhradu obviněného, že příspěvek nebyl vyplácen jemu, ale společnosti, u níž byl pojištěn, neboť se jednalo zjevně o platbu učiněnou za obviněného ve prospěch této společnosti.

Obviněný tak naplnil znak přivlastnění si cizí věci ve smyslu ustanovení § 248 odst. 1 tr. zák., protože s penězi, které mu byly společností J. T., s. r. o., svěřeny, naložil v rozporu s účelem, k němuž mu byly tyto prostředky jako cizí věc dány do opatrování. Tyto prostředky mu byly totiž svěřeny k tomu, aby s nimi hospodařil odpovědně tak, aby jejich výše nebyla vědomě snižována, což však v daném případě obviněný nečinil. Dovolací soud konečně poznamenává, že není žádného rozumného důvodu pohlížet na čin obviněného v odlišném světle než naznačeném v usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8

Tdo 222/2006 publikovaném pod č. [5/2007](#) Sb. rozh. tr., podle něhož si obviněný přisvojí cizí věc, která mu byla svěřena, a tím naplní uvedený znak trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1 tr. zák. i tehdy, pokud jako statutární orgán společnosti s ručením omezeným v rozporu se zájmy této společnosti odčerpá část finančních prostředků pro své soukromé účely tím, že uhradí pojistné na pojištění právní ochrany a havarijní pojištění na motorové vozidlo, které bylo výhradně jeho majetkem.

Obviněný nezpochybnil, že si na základě faktury nechal ve svůj prospěch vyplatit také částku 37.500,- Kč. Nesouhlasil však s názorem soudů, že i v tomto případě jednal proti zájmům společnosti, a argumentoval, že ve prospěch společnosti zprostředkoval uzavření smlouvy se společností G.-T., s. r. o., za jejíž realizaci byla společnosti J. T., s. r. o., vyplacena sjednaná odměna. Poznamenal, že společnost ovšem neměla žádného zaměstnance, a toliko on, ačkoliv mu nebyla nikdy přiznána ani odměna jednatele, ve prospěch společnosti pracoval, a to nad rámec plnění povinností jednatele. Vyplacená částka tak podle něj představovala odměnu za výkon funkce jednatele a též odměnu za provedenou práci.

Tuto obhajobu v základních rysech obviněný uplatnil před soudy obou stupňů, ale nebyla přijata. Soud prvního stupně konstatoval, že pro výplatu částky 37.500,- Kč neexistoval žádný právní důvod. Právo na její výplatu neplynulo z žádného právního předpisu ani vnitřního předpisu společnosti, odměnu bylo možno poskytnout toliko se souhlasem valné hromady, což se rovněž nestalo, a nebylo přiznáno ani smlouvou o výkonu funkce. Motiv jeho činu, shodně jako v předchozím případě, spatřoval v tom, že si obviněný uvědomoval situaci, která nastala ve společnosti K. s., s. r. o., vědom si rozkolu se společníkem Ing. Š. H., vědom si toho, že společnosti, které vybudoval a v jejichž prospěch odváděl práci, skončí v konkursu, rozhodl se získat alespoň nějaké finanční prostředky z majetku společnosti J. T., s. r. o., ve svůj prospěch. Soud prvního stupně nepřistoupil ani na vysvětlení obviněného, že platba byla vyplacena jako odměna za práci odvedenou jím coby fyzickou osobou (nikoliv jednatelem) v souvislosti s vyjednáním zakázky, a to na podkladě ústní dohody uzavřené mezi ním jako jednatelem na straně jedné a na straně druhé Ing. P. K. jako fyzickou osobou. Uvedl, že pokud odměna za práci, kterou provedl za společnost J. T., s. r. o., náležela přímo jeho osobě, nikoliv jednatele této společnosti, nebylo z jeho strany uspokojivě vysvětleno, v čem tato práce spočívala, v čem byla odlišná od činnosti jednatele, a pokud vykonával v tomto postavení práce pro společnost G.-T., s. r. o., měla jeho pracovní nasazení ocenit právě tato společnost (strana 14 rozsudku). Odvolací soud na závěry soudu prvního stupně odkázal, maje je za přesvědčivé (strana 3 usnesení).

Ani dovolací soud nezpochybňuje, že formálně byla i tato částka obviněnému vyplacena bez právního důvodu, jak zevrubně rozvedl soud prvního stupně v odůvodnění svého rozsudku, a že lze i v tomto kontextu hovořit o naplnění zákonných znaků trestného činu zpronevěry podle § 248 tr. zák. po stránce formální. Jak případně poznamenal státní zástupce, existence domnělého nebo i skutečného nároku pachatele na majetkové plnění vůči subjektu, jehož věci si přivlastnil, nevyklučuje jeho trestní odpovědnost za trestný čin zpronevěry podle § 248 tr. zák. Nutno toliko dodat, že v popisu skutku je nadbytečně a do určité míry i nepřesvědčivě učiněn odkaz na ustanovení § 136 odst. 1 písm. a), b) obchodního zákoníku o tzv. zákazu konkurence, ačkoliv pro naplnění zákonných znaků trestného činu zpronevěry není rozhodující, zda se pachatel porušil zákazu konkurence dopustil.

Jak již bylo řečeno, o trestný čin se jedná jediné tehdy, jsou-li v konkrétním případě dány formální i materiální podmínky trestnosti činu. Jakkoliv tedy existence nároků obviněného nemohla být zásadně významná z hlediska naplnění zákonných znaků trestného činu zpronevěry podle § 248 tr. zák. po stránce formální, nelze je ignorovat v úvahách o naplnění materiální stránky tohoto trestného činu ať už v jeho základní, ale především kvalifikované skutkové podstatě.

Právní závěry stran materiální stránky projednávaného činu musí vycházet z jednotlivých kritérií pro

stanovení konkrétního stupně nebezpečnosti činu pro společnost. Stupeň nebezpečnosti činu pro společnost je podle § 3 odst. 4 tr. zák. určován zejména významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu a jeho následky, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou. Dále platí, že podle § 88 odst. 1 tr. zák. se k okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby, přihlédne jen tehdy, jestliže pro svou závažnost podstatně zvyšuje stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost. Podle praxe soudů již stanovením určité okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, v posuzovaném případě je jí škoda nikoli malá, zákon předpokládá, že při jejím naplnění v běžně se vyskytujících případech bude stupeň nebezpečnosti činu pro společnost zpravidla podstatně zvýšen. K okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby se proto nepřihlédne jen tehdy, když stupeň nebezpečnosti činu pro společnost v konkrétním případě, jak je určován v ustanovení § 3 odst. 4 tr. zák., ani při formálním naplnění této okolnosti nedosáhne stupně odpovídajícího dolní hranici zvýšené trestní sazby, když tedy nebude odpovídat ani nejlehčím běžně se vyskytujícím případům trestného činu dané kvalifikované skutkové podstaty (k tomu viz č. [34/1976](#) Sb. rozh. tr.).

Na druhé straně ani při posuzování materiální stránky trestného činu nemůže být opomenut ústavní princip proporcionality - tedy především ta skutečnost, zda v projednávaném případě převažuje zájem společnosti na účinném stíhání takového jednání, zda použité prostředky trestní represe jsou oprávněné vzhledem ke sledovanému cíli. Ústavní soud opakovaně připomněl, že žádný soud nemůže přehlížet zjevnou skutečnost, že nástroje, pomocí nichž se realizuje trestněprávní ochrana, omezují základní práva či svobody a jen důsledné respektování principu ultima ratio (chápaného z ústavního hlediska) zaručuje, že takové omezení bude možno ještě považovat za proporcionální s účelem sledovaným trestním řízením. Princip subsidiarity trestní represe přitom vyžaduje, aby stát uplatňoval prostředky trestního práva zdrženlivě, tj. především v těch případech, kde jiné právní prostředky selhávají nebo nejsou efektivní. Trestní postih má místo pouze tam, kde jiné prostředky ochrany práv fyzických a právnických osob jsou vyčerpány nebo jsou neúčinné či nevhodné (k tomu též nálezy Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 227/05 aj.).

Soud prvního stupně se hodnocením materiální stránky trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák. explicitně nezabýval. Odvolací soud sice přisvědčil názoru obviněného, že nikoli každé jednání, které je v rozporu s ustanoveními obchodního zákoníku, zároveň musí být za každou cenu kriminalizováno, ale současně bez bližšího zdůvodnění konstatoval, že jednání obviněného není na místě bagatelizovat, neboť jeho společenská nebezpečnost není nevýrazná, jakkoli je obviněný osobou dosud soudně netrestanou (strana 3 usnesení).

Dovolací soud shledává dosavadní úvahy soudů obou stupňů neúplnými. K důslednému a komplexnímu posouzení stupně nebezpečnosti činu obviněného pro společnost je třeba zaměřit pozornost především na objasnění opodstatněnosti námitek obviněného, jejichž prostřednictvím poukazyval na to, že ve prospěch společnosti J. T., s. r. o., vykonával při realizaci smlouvy se společností G.- T., s. r. o., práce nad rámec plnění povinností jednatele. Pravdou sice je, že až v dovolání, na rozdíl od své výpovědi v hlavním líčení (č. l. 366, 400), obviněný doplnil, že fakturace částky 37.500,- Kč má oporu i ve skutečnosti, že funkci jednatele vykonával bezúplatně, což ale ve skutečnosti nemá na hodnocení okolností, za nichž k výplatě této částky došlo, podstatný vliv, spíše je jen dokresluje. Stejně tak není zcela rozhodující, že deklarovaným důvodem fakturace částky 37.500,- Kč bylo „zprostředkování smlouvy na inženýrskou činnost v období 5/2005 až 1/2006“, přičemž zprostředkování takové smlouvy zcela zapadá do rámce povinností jednatele obchodní společnosti.

Obviněný jako jednatel společnosti J. T., s. r. o., uzavřel za tuto společnost jako zhotovitel se společností G.-T., s. r. o., jako objednatelem smlouvu o zajišťování inženýrské činnosti, jíž se zhotovitel zavázal zajišťovat pro zakázku objednatele inženýrskou činnost, která spočívá zejména v koordinaci jednotlivých staveb a v jednání s jejich subdodavateli a dále pak v jednání s investorem

díla a na dotčených úřadech v Č. B. Termín plnění byl sjednán na období od 1. května 2005 do 31. ledna 2006 a smluvní strany se dohodly na maximální ceně za provedení prací za dohodnuté období (vždy jeden měsíc) 25.000,- Kč bez 19% DPH, přičemž zhotovitel prohlásil, že v této smluvní ceně jsou zahrnuty nezbytně nutné náklady spojené s jeho činností. Okolnost, že tato smlouva byla splněna, je doložena i opisem faktur, z něhož vyplývá, že za inženýrskou činnost dle smlouvy a montážní práce byla společnosti J. T., s. r. o., vyplacena v době od 31. 8. 2005 do 5. 5. 2006 postupně celková částka 226.360,- Kč (č. l. 188).

Soud prvního stupně reagoval na tvrzení obviněného, že ve prospěch společnosti J. T., s. r. o., vykonával v souvislosti s realizací této smlouvy práce nad rámec jeho povinností jednatele, tak, že z jeho strany nebylo uspokojivě vysvětleno, v čem takové práce spočívaly, a pokud jeho činnost byla vykonávána ve prospěch společnosti G.-T., s. r. o., měla je odměnit tato společnost. S takovým hodnocením se ztotožnit nelze. Především bude na soudu prvního stupně, aby zaměřil svoji pozornost na objasnění povahy prací vykonávaných při realizaci smlouvy uzavřené se společností G.-T., s. r. o., k čemuž bude nezbytné znovu vyslechnout obviněného, a potřebným se jeví k témuž vyslechnout v procesním postavení svědka Ing. J. U., tehdejšího statutárního zástupce společnosti G.-T., s. r. o. Dále pak na něm bude, aby tyto poznatky konfrontoval s postavením obviněného nejen jako jednatele obchodní společnosti, ale i jako jejího technika od 1. 11. 2005, a zvážil, nakolik je odměna 37.500,- Kč adekvátní jím vykonané práci, a to i v návaznosti na částku vyplacenou společností G.-T., s. r. o., za realizaci smlouvy. Stranou pozornosti a úvah soudu nemůže zůstat ani poznatek, že i v minulosti byla činnost obviněného ve prospěch společnosti honorována (byť výjimečně) obdobným způsobem, jak vyplynulo i z výpovědi svědkyně Ing. Š. H. Dovolací soud podotýká, že jako přesvědčivý nelze přijmout argument soudu prvního stupně, že za práce odvedené ve prospěch společnosti G.-T., s. r. o., měla obviněnému jako fyzické osobě vyplatit odměnu právě tato společnost. Nebylo přece důvodu, aby tato společnost za realizaci téže smlouvy vyplácela odměnu duplicitně, když podle smlouvy byly ve smluvní ceně zahrnuty nezbytně nutné náklady spojené s činností zhotovitele a odměna za práce obviněného případně i nad rámec povinností jednatele by představovala právě takové náklady.

Teprve po takto doplněném dokazování, přičemž netřeba zvláště připomínat, že nelze vyloučit, že k náležitému objasnění věci vyvstane potřeba provedení i dalších důkazů, a hodnocení důkazů podle zásad uvedených v ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. nechť soud prvního stupně znovu pečlivě hodnotí i stupeň nebezpečnosti činu obviněného pro společnost jak se zřetelem k požadavkům § 3 odst. 2 tr. zák., tak zvláště § 88 odst. 1 tr. zák.

Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněného napadené usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích i jemu předcházející rozsudek Okresního soudu v Českých Budějovicích zrušil. Učinil tak proto, že napadeným usnesením krajského soudu bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku, ač v řízení mu předcházejícím byl dán důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. [§ 265b odst. 1 písm. l) tr. ř.]. Zrušil také všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Okresnímu soudu v Českých Budějovicích přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)